

Behandeld door:
A.A. Kits
Telefoonnummer: 14 0515

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning FFW Voornemen en
Voorstel Participatie
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Ons nummer: U24.008114

Sneek, 6 november 2024

VERZONDEN 06 nov 2024

Onderwerp: Voornemen en Voorstel voor Participatie FFW

Geachte heer, mevrouw,

Met ingang van vrijdag 27 september tot en met donderdag 7 november 2024 ligt het “Voornemen en voorstel voor participatie gaswinning FFW” ter inzage. Door middel van deze brief reageren wij op dit stuk.

Allereerst willen wij laten weten het waarderen dat er bij dit project vanuit uw ministerie gehoor wordt aan de eerder door ons geuite wens om de samenhang tussen besluiten goed inzichtelijk te maken en zichtbaar en open te communiceren in het gebied met bewoners, politiek, bestuur en ambtelijk.

Standpunt gaswinning

Los daarvan maken wij van de gelegenheid gebruik om aan te geven tegen gaswinning in onze gemeente te zijn. De zorgen en het wantrouwen onder de inwoners in gaswinningsgebieden zijn groot. Het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning ontbreekt in het gebied. Wij blijven opkomen en aandacht vragen voor de belangen van onze inwoners en de zorgen die leven over de effecten van gaswinning.

Enerzijds heeft dit te maken met veiligheid: De bodemdaling en aardbevingen in Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van gaswinning. Gaswinning brengt altijd risico's met zich mee en er kan nooit volledige zekerheid worden gegeven dat gaswinning veilig kan plaatsvinden. Bovendien is het gebied ongeschikt voor gaswinning. Dit wordt verderop in deze brief toegelicht.

Anderzijds heeft gebrek aan draagvlak te maken met de warmtetransitie. We zijn we net gestart met uitfasering aardgas onder andere middels kleine warmtenetten op basis van lokaal eigendom en lokale bronnen. De regierol voor de warmtetransitie gebouwde omgeving ligt bij de gemeente en bouwen aan draagvlak is nog maar net begonnen en in een precaire fase. Ook in Woudsend en in Heeg hebben we gesprekken over de warmtetransitie. Het mogelijk gaan maken van gaswinning gaat hier dwars doorheen lopen met als risico het wegvallen van elk draagvlak voor warmtetransitie. Het is aan onze inwoners eenvoudigweg niet uit te leggen dat er hier aardgas gewonnen moet worden terwijl ze zelf gedwongen worden over te stappen op aardgasvrije

Gemeente Súdwest-Fryslân
Postbus 10.000
8600 HA Sneek
IBAN NL42 BNGH 0285 1494 31
KvK nr. 51791811

T 14 0515
F 0515-48 99 99
E Info@sudwestfryslan.nl
W www.sudwestfryslan.nl

Gemeenteloketten
Jongemastraat 2, Bolsward
Marktstraat 8, Sneek

warmteoplossingen die waarschijnlijk duurder zijn. Het inzetten van aanwijsbevoegdheid in de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie zal dan al helemaal tegen elke logica en gevoel van rechtvaardigheid ingaan. Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft onlangs aangegeven dat klimaatdoelen niet gehaald gaan worden, mede door vertraging in uitrol warmtenetten en achterblijven verduurzaming industrie. De Minister zal dus iets moeten gaan versnellen. Het doorzetten van plannen van gaswinning is in onze optiek dus om vele redenen volstrekt onwenselijk en contraproductief.

Veilig en verantwoord gaswinnen

Zoals uit uw eigen beleidsstukken blijkt, kan gaswinning alleen doorgang vinden wanneer dit veilig en verantwoord kan. In het gebied Follega - Woudsend is hiervan geen sprake. In deze brief lichten wij dit verder toe.

Bodemdaling is niet meer aanvaardbaar

Hoewel de omvang van de verwachte bodemdaling aan de orde komt in het winningsplan, staat wel vast dat de bodem als gevolg van de winning van gas zal dalen. De gevolgen van bodemdaling door gaswinning zijn onomkeerbaar en compliceren het waterbeheer. Bovendien is er in het gebied ook al sprake van autonome bodemdaling. Daling van het maaiveld ten opzichte van het ingestelde waterpeil verhoogt de kans op schade voor gewassen, gebouwen, kunstwerken en oevers en heeft negatieve gevolgen voor de waterveiligheid en zal het risico op wateroverlast vergroten.

Als voorbeeld in onze gemeente noemen wij de steeds vaker voorkomende wateroverlast als gevolg van piekbuien in de dorpen Woudsend en Heeg. Als gevolg van de klimaatverandering en daarmee samenhangende piekbuien wordt naar manieren gezocht hoe hiermee /met welke maatregelen deze waterproblemen kunnen worden opgelost. Gaswinning en daarmee samenhangende bodemdaling werken hierin contraproductief.

Rechtsonzekerheid voor bewoners

Mijnbouwschade is te verhalen, mits juridisch sluitend te bewijzen is dat een schade daadwerkelijk toe te schrijven is aan de mijnbouwactiviteit. Dit gebied kent veenweideproblematiek: inklinking en bodemdaling, veranderende waterpeilen, waterwinning en funderingsproblematiek. In dit gebied zal een cumulatie van effecten ontstaan, waardoor oorzaak en gevolg niet te bewijzen zullen zijn. Gaswinning vindt plaats in de diepe ondergrond, effecten daarvan interfereren met bodemprocessen in de veenlaag en dus in de waterhuishouding. Het is in die constellatie onmogelijk om schades toe te schrijven aan mijnbouwactiviteit.

Bovendien is het niet duidelijk hoe wordt omgegaan met fysieke schade, zoals bijvoorbeeld waardedaling van onroerend wanneer dat als gevolg van besluiten over gaswinning in een invloedgebied van een gasveld komt te liggen.

Peilverlagingen zijn geen goede oplossing meer

Het gebied Follega Woudsend ligt in een uiterst kwetsbaar en gevoelig gebied, waarbij het beleidsdoel van overheden gericht is op het behoud van dit kenmerkende gebied. Peilverlagingen zijn absoluut geen goede oplossing meer voor herstel van deze bodemdaling. Het gebied ligt midden in het veenweidegebied van onze provincie, ook wel het Lage Midden genoemd. Vanwege de veenoxidatie hier is peilverlaging ongewenst. Sterker zelfs: de peilen moeten feitelijk verhoogd worden.

We verwijzen daarbij naar het Nationaal Klimaatakkoord waarin is afgesproken dat de jaarlijkse uitstoot van broeikasgas uit veenweidegebieden in 2030 met 1 Mton CO₂ equivalent moet zijn verminderd, waarvan 0,40 Mton in Fryslân. Deze opgave is ook onderdeel van het Nationaal Programma Landelijk Gebied dat in april 2020 door minister van BZK is aangekondigd en door ministerie van LNV verder is uitwerkt. Om deze reductie te realiseren hebben wij in 2021 samen met gemeenten en Wetterskip Fryslân het Veenweideprogramma 2021-2030 vastgesteld. Belangrijkste uitgangspunt van dit programma is een verhoging van de grondwaterstand tot gemiddeld 40 cm onder het maaiveld.

Tot voor kort werden in polders peilverlagingen gezien als een passende vorm van herstel voor bodemdaling. In de afgelopen jaren is het beleid van Wetterskip Fryslân aangepast voor het Veenweidegebied, vanwege de toename van veenoxidatie (veengebied). Deze trend is ook

benoemd in de kamerbrief die staatssecretaris Heijnen (IenW) op 25 november 2022 aan de Tweede Kamer stuurde. In deze brief is aangegeven dat zowel voor de veen- als zandgronden de grondwaterstanden moeten worden verhoogd (structurende keuzes 25 en 31). Dat betekent dat ook voor het gebied Follega Woudsend peilverlaging geen passende herstelmaatregel meer vormt.

Anders gezegd, de versnelde en verhoogde bodemdaling door de voorgenomen winning leidt tot complexe problemen die niet met peilverlagingen en ook niet alleen door het waterschap kunnen worden opgelost. Om het concreet te maken: minder waterbergingscapaciteit betekent vaker overlast bij hevige regenval; verlaging van het waterpeil betekent een toename van verzilting en verdroging van hoge zandgronden (met negatieve consequenties voor natuur) en vaker of sneller schade aan funderingen en gebouwen.

Strijdigheid beleid van ministeries

Wij ervaren het beleid van de ministeries Klimaat en Groene Groei (KGG) en Infrastructuur en Waterstaat (I&W), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) als strijdig met elkaar. Zo vormt peilverlaging in lijn met de kamerbrief Water en Bodem Sturend, die op 25 november 2022 is verschenen, geen passende herstelmaatregel meer voor bodemdaling. Geen peilverlaging en wél bodemdaling zorgt voor een situatie waarvoor geen herstelmaatregel meer passend is en die niet meer door het waterschap kan worden opgelost. Het ministerie van KGG hanteert tot nu toe de lijn dat de bodemdaling door het waterschap kan worden hersteld met technische maatregelen. Wij zien dat als een onjuiste aanname en een vorm van afwentelen van problemen door bodemdaling, een afwenteling die volgens zowel het Klimaat- akkoord van KGG zelf als de Veenweide aanpak van BZK en LVVN, als de Water en Bodem sturend brief door de minister van I&W wordt afgewezen.

In het gebied ligt een waterwingebied en een grondwaterbeschermingsgebied

Zowel landelijk als provinciaal beleid staat niet toe dat er geboord wordt voor gas in een grondwaterwingebied. Daarnaast is er zowel bij water- als gaswinning sprake van effecten. Zowel de gas- als de waterwinning kunnen namelijk leiden tot bodemdaling in het gebied. Een mogelijke overlap van deze effecten moet voorkomen worden. Door de bodemdaling kan schade aan woningen optreden. Inwoners kunnen in geval van schade problemen krijgen bij de bewijsvoering door de cumulatie van effecten. Daarnaast zijn er zorgen over de waterkwaliteit als gevolg van de inzet van chemicaliën bij gaswinning.

In het gebied liggen grondwaterreserves voor drinkwater

Het gaat om verschillende gebieden die op regionaal niveau en landelijk zijn aangewezen als reserveringsgebieden voor de winning van drinkwater. Het gaat hierbij respectievelijk om Aanvullende Strategische Voorraden (ASV's) door provincie Fryslân en de Nationale Grondwaterreserves (NGR) door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Vooral de NGR's zijn bedoeld om grondwater op grote diepte te winnen, in tijden van calamiteiten en toekomstige winning tot 2100. De ASV's dienen de levering van drinkwater tot circa 2050 te garanderen. Er zijn meerdere gevallen bekend in Nederland waarbij gaswinning heeft geleid tot verontreiniging van de bodem en grondwater. Gaswinning dient daarom niet plaats te vinden in gebieden die zijn aangewezen als reservevoorraad voor drinkwater.

Er is altijd sprake van een seismisch risico

Hoewel op dit moment het seismisch risico van een mogelijke winning nog niet bekend is, staat al wel vast dat er bij de winning van gas altijd sprake is van een risico op bevingen. Wij zijn van mening dat schade aan bouwwerken en gebouwen altijd voorkomen moet worden.

Veilig en verantwoord winnen is hier niet mogelijk

Op grond van al het voorgaande kunnen wij niet anders concluderen dan dat de winning van gas in het gebied Follega-Woudsend niet veilig en verantwoord kan. Er staat namelijk nu al vast dat het gebied uit oogpunt van het belang van voorkoming van nadelige gevolgen voor de veiligheid van omwonenden of het voorkomen van schade en/of de nadelige gevolgen voor natuur en milieu niet geschikt is voor de winning van gas.

Gelet op hetgeen wij hiervoor hebben vermeld roepen wij u met klem op geen gaswinning in het FFW-gebied toe te staan.

Inspraakpunt Drachten

De reacties moeten worden verstuurd naar een adres in Drachten. Wij zien het als een gemiste kans om letterlijk meer zichtbaar en bereikbaar te zijn *in* het gebied omdat dit alleen een postadres is.

Over deze brief heeft afstemming plaatsgevonden met de gemeente De Fryske Marren, de provincie Fryslân en met Wetterskip Fryslân.

Hoogachtend,

het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Súdwest-Fryslân,
burgemeester, gemeentesecretaris,

mr. drs. J.A. de Vries

drs. E.K. Strijker